

3-4-87

KIESRAAD

GEVESTIGD IN HET GEBOUW VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN TE 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 71 79 11

87/38

Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Uw brief van	Ons kenmerk	's-Gravenhage,
11 februari 1987, B87/U97	3961	3 april 1987

Onderwerp

Druk landelijke politiek
op raads- en statenverkie-
zingen

Bij brief van 11 februari jl. deed u de Kiesraad toekomen afschriften van de inleidingen die op 15 januari 1987, tijdens een door de Thorbecke Vereniging georganiseerd symposium over het thema "Druk landelijke politiek op raads- en statenverkiezingen", zijn gehouden. Tevens zond u de Raad daarbij een passage uit de memorie van toelichting behorende bij het wetsvoorstel algehele herziening van de Kieswet, waarin uw standpunt over de onderhavige problematiek is neergelegd.

Gaarne maakt de Raad gebruik van de door u geboden mogelijkheid tot het kenbaar maken van zijn standpunt hieromtrent. De Raad heeft met veel belangstelling kennis genomen van bovengenoemde stukken. Zij zijn besproken in de vergadering van 25 februari jl. Naar aanleiding van deze bespreking zij het volgende opgemerkt.

In de door u toegezonden passage uit de memorie van toelichting (algemeen deel, par. 2.2) wordt stelling genomen ter zake van het voorstel van de heer Scholten, zoals dat door hem in augustus 1986 is gedaan (NRC, d.d. 7 augustus). Inmiddels heeft de heer Scholten dit voorstel tamelijk ingrijpend gewijzigd. Hij bepleit thans een spreiding van raadsverkiezingen per regio ingevolge de Wet Gemeenschappelijke regelingen. Concreet stelt hij voor ieder jaar in zo'n 15 regio's verkiezingen te houden. De Raad geeft u in overweging voornoemde paragraaf uit de memorie van toelichting te actualiseren, voordat het wetsvoorstel wordt aangeboden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Inhoudelijk merkt de Raad met betrekking tot de onderhavige problematiek op dat sociaal-wetenschappelijk onderzoek uitwijst dat het kiezersgedrag door vele, deels nog onduidelijke, korte en langere termijn-factoren wordt beïnvloed. Landelijk-politieke factoren behoren daartoe, ook wanneer het raads- en statenverkiezingen betreft. Hiervoor zijn verschillende oorzaken te noemen, waarvan de belangrijkste naar het oordeel van de Raad zijn:

1. In de loop der jaren is de landelijke politiek dichter bij de burgers komen te staan. De provinciale en gemeentelijke politiek hebben hiermee geen gelijke tred kunnen houden. Nogal wat kiezers zijn - met name via de media - beter op de hoogte van het doen en laten van de partijen in het parlement en in het kabinet dan van het partijpolitieke gebeuren op gemeentelijk en provinciaal niveau. Het stemgedrag van veel kiezers zal hiervan mede invloed ondergaan.
2. Er wordt in ons land als regel gestemd op partijlijsten en dat zijn - ongeacht welke verkiezingen het betreft - toch vrijwel altijd (ook) lijsten van de landelijke politieke partijen.
3. De mogelijkheden voor gemeenten en provincies worden in niet-onbelangrijke mate bepaald door politieke beslissingen die op landelijk niveau worden genomen; de gemeentelijke en de provinciale politiek kan niet geheel los gezien worden van de landelijke politiek .
4. De omstandigheid dat de leden van provinciale staten de leden van de Eerste Kamer kiezen, brengt mee dat provinciale-statenverkiezingen tevens van landelijk-politieke betekenis zullen zijn.

De heer Scholten is, blijkens zijn beide artikelen, van mening dat de gemeentelijke en provinciale democratie in de huidige situatie op onaanvaardbare wijze geweld wordt aangedaan. Opgemerkt zij dat hierover verschillend kan worden gedacht. De Raad heeft wat dit aangaat evenwel de overtuiging dat, zelfs indien de stellingname van de heer Scholten zou kunnen worden onderschreven, het door hem gedane voorstel niet zou leiden tot het uiteindelijk beoogde doel. Van belang is op te merken dat het onderhavige probleem, zo in deze van een probleem kan worden gesproken, zijn oorzaak niet vindt in de regeling in de Kieswet met betrekking tot het tijdstip van verkiezing van de leden van vertegenwoordigende organen. Zoals hiervóór is aangegeven, zijn hiervoor andere oorzaken aan te wijzen. Indien verbetering van de huidige situatie wenselijk wordt geacht, zal men een dergelijke verbetering dan ook primair moeten zoeken in een andere richting dan in de richting van een wijziging van de Kieswet op het punt van de verkiezingstijdstippen. Voorts wijst de Raad erop dat er naar zijn oordeel aan het voorstel van de heer Scholten nogal wat bezwaren zijn verbonden, die deels samenvallen met de door u - in par. 2.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting behorende bij het wetsvoorstel tot algehele herziening van de Kieswet - reeds genoemde bezwaren. Genoemd kunnen worden:

1. een mogelijke beïnvloeding van uitslagen van reeds in bepaalde WGR-regio's gehouden verkiezingen op verkiezingen die nog in andere regio's moeten worden gehouden;
2. in die WGR-regio's waar de raadsverkiezingen in de periode medio mei - medio juni zouden worden gehouden, zouden de nieuwe colleges van burgemeester en wethouders niet of nauwelijks nog reële invloed kunnen uitoefenen op de begroting voor het eerstvolgende jaar (deze begroting dient ingevolge de gemeentewet uiterlijk in de maand augustus te worden ingediend);
3. wanneer ieder jaar in de periode medio februari - medio juni in een bepaald aantal WGR-regio's raadsverkiezingen zouden plaatsvinden, zou er nog vaker dan

thans sprake zijn van een samenvallen van raadsverkiezingen met Tweede-Kamerverkiezingen, met alle complicaties - ook organisatorisch - vandien;

4. realisering van de spreidingsgedachte zou wetstechnisch nogal wat problemen geven, met name doordat bij de vaststelling van de verschillende verkiezingsdata rekening zal moeten worden gehouden met in de tijd verschuivende officiële feestdagen die in die periode vallen;

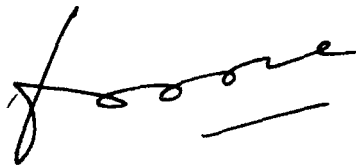
5. bij spreiding van raadsverkiezingen zouden de bezwaren voor het bedrijfsleven weer naar voren kunnen komen, die in 1951 aanleiding gaven een landelijk uniforme verkiezingsdatum in te voeren.

Resumerend merkt de Raad op dat hij zich kan vinden in uw afwijzing van de door de heer Scholten geopperde gedachte van spreiding (in de tijd) van raads- en statenverkiezingen.

De Kiesraad,

, voorzitter

, secretaris